
Informe sobre la declaració com a BIC del *Puente Real y Concejil* del riu Suc de Siete Aguas

Autor: Comissió Llegat Històric i Artístic
Aprovació: Ple Juny 2012

Antecedents

1 La Corporació Municipal de Siete Aguas en 2011 va demanar a l'Administració Pública la Declaració com a Bé d'Interès Cultural (BIC) del anomenat *Puente Real y Concejil* sobre el riu Suc i per a enfortir la seua pretensió en sol·licita informe del Consell Valencià de Cultura (CVC) en 2012.

L'Ateneu Cultural 14 d'Abril de Siete Aguas va acordar en 2012 sol·licitar la Declaració BIC del Pont sobre el riu Suc i amb aquesta finalitat també demana ara Informe del CVC.

2 Els sol·licitants hi aporten una documentació consistent en una Ressenya Històrica amb la corresponent Valoració arquitectònica, fotografies diverses, una Fitxa del Catàleg del Patrimoni Arquitectònic del Terme Municipal de Siete Aguas i un plànol d'emplaçament així com la Planta i Alçat-Secció del Pont digitalitzats per l'arquitecte Cañas García.

3 Els consellers sotasignats van girar visita el propassat dia 25 d'Abril per conèixer el bé la protecció del qual es demana, acompanyats per l'Alcalde i dos membres de la Corporació junt a l'Arquitecta Municipal i una representant de l'Ateneu esmentat.

4 El Catàleg de les Normes Subsidiàries de Siete Aguas palesa l'interès que la població té per la protecció del bé que el considera digne de Protecció Total i alhora aporta algunes dades sobre la seua construcció, autor projectista i antic paper en la xarxa viària, encara que hui està desafectat com a via rodada.

A més s'aporta una Memòria valorada de l'Arquitecte Cañas García per enfrontar una possible restauració i una transcripció dels expedients de la fàbrica del Pont que afortunadament es troben a l'Ajuntament.

Valoracions.

1 El Pont de Siete Aguas sobre el riu Suc té un únic ull amb arc de punt redó de maó de dos peus i mig, salva una llum de vora 10 metres i sobre ell creix fàbrica de mamposteria amb uns remats ornamentals de boles sobre apitrador de carreus petits i secció transversal curvilínia, en pedra calcària tot presentant una configuració general classicista.

Hom pot afirmar que la conjugació de les tecnologies clàssiques de pedra picada, maó i mamposteria fan palesa en aquest pont una sensibilitat cultural molt estimable, encara que probablement no fóra acadèmica. Es tracta, és clar, d'una peça representativa de la cultura material divuitesca que gairebé miraculosament es troba dempeus, tot i que va quedar fora d'ús fa vora dos-cents anys.

Les fotografies que acompanyen aquest Informe mostren allò descrit.

2 L'estat de conservació és raonable malgrat que el tauler haja patit un increment successiu de capes de formigó asfàltic i altres productes per millorar la rodadura i que arriben a ocultar mig carreu de l'apitrador i bona part de la làpida commemorativa.

D'altra banda en algun moment es va tractar de reforçar l'arc de maó doblant-lo amb un altre de mig peu que ha perdut contacte amb l'original i presenta una situació de despreniment perillosa.

3 Cal recordar l'interès del CVC per protegir les xarxes viàries construïdes per les Diputacions Provincials arran de la seua creació, a partir de 1860 fins a la Guerra Civil, segons va acordar seguint l'Informe dels consellers J.Mª Lozano i V. González Móstoles.

El "Puente Real y Concejil" és cent anys anterior al sistema viari esmentat i fóra contradictori no demanar la protecció d'un bé de més gran antiguitat i d'una traça neta i elegant que reflecteix de forma adequada el bon ofici de l'enginyeria en el regnat del rei Carles III qui va mamprendre el programa de Carreteres radials arran del Decret de 1761.

4 La història del Pont, però, és anterior. Cal posar de relleu que, com assenyalen els historiadors Muñoz i Urzainqui¹, el Camí Real de València a Castella o Camí de Requena és des del segle XV un eix vertebrant dels dos regnes i el punt tal vegada de més gran dificultat

¹ MUÑOZ, DANIEL i URZAINQUI, SERGIO El Camino Real de Valencia a Castilla s.XV-VVIII. Generalitat Valenciana. Conselleria d'Infraestructures i Transport 2011

topogràfica i per tant constructiva hi estava situat al Port de Les Cabrilles, amb la població de Siete Aguas al cim, i el pont sobre el riu Suc als seus voltants.

Dels expedients de la fàbrica del Pont obrants a l'Ajuntament, s'en deriva que l'antic pont de fusta del Camí de Requena en 1779 es trobava en mal estat i calia refer-lo amb fàbrica consistent tal com va ocórrer amb plànols del torrentí Manuel García i que va concloure en 1782, a expenses de la Villa de Siete Aguas, cosa que recorda la làpida commemorativa que es troba al bell mig del pont.

En el regnat de Carles III, com ressenya Pio Zabala², arran del decret de 1761 i sota la Superintendència General de Floridablanca es va iniciar la primera planificació viària en Espanya de l'Edat Moderna que hi incloïa dues rutes bàsiques, la de La Coruña i la de València, des de Madrid, és clar.

Ara bé el traçat previst prioritzava una variant anomenada Atall de Requena que el·ludia el pas del Camí per la Vila i deixava a banda el pont aixecat tot just. Aquesta decisió com il·lustra Martínez Aloy³, fou mantinguda pels governs constitucionals que en 1842 dotaren econòmicament el nou Camí de València que convertí a Les Cabrilles en una carretera de primer ordre.

5 La Llei 5/2007 de Patrimoni Cultural Valencià (PCV) estableix unes diferenciacions entre els valors que han de reunir els Bens d'Interès Cultural (BIC) i els Bens de Rellevància Local (BRL). Cal reflexionar, encara siga breument, sobre aquest assumpte, que presenta indubtables dificultats conceptuals i metodològiques.

D'una banda per assolir la condició de BIC exigeix un "*grau de singularitat que justifique la declaració*" mentre que per a tenir la de BRL és suficient "*la significació pròpia, en l'àmbit comarcal o local...*". No cal dir que les notes conceptuals que envolten ambdues classificacions són més bé críptiques i deixen a l'arbitri de l'expert la decisió discriminatòria. Hi ha doncs tot un camp de reflexió de futur per a l'establiment d'un paradigma científic estable i objectivable.

En el cas del Pont de Siete Aguas podem afirmar que *desborda l'àmbit comarcal o local* tot i que pertany com ha quedat exposat a una xarxa viària originada en el segle XV i en ús fins al XIX quan es va triar l'Atall de Requena per accedir a la Meseta. Per tant no és una peça aïllada si pensem en la necessitat de considerar el Camí de Requena com a una unitat cultural valuosa.

² ZABALA Y LERA, PIO .Espana bajo los borbones. Ed.Labor. 194

³ MARTÍNEZ ALOY, JOSÉ .Geografía del reino de Valencia.Provincia de Valencia.Ed.A.Martín

D'altra banda la *singularitat* que l'article 2.a de la Llei PCV exigeix dels BIC queda subsumida en la pertinença a aquesta xarxa de què en parlem, en gran mida desapareguda o transformada irreversiblement la qual cosa converteix el Pont en testimoni si no únic sí infreqüent.

Per tant, es tracta, en primer lloc, d'una peça *valuosa per sí mateixa* des del punt de vista estilístic i tecnològic; en segon, *singular* com a testimoni d'un conjunt pràcticament desaparegut o molt alterat i, com a conseqüència, els seus valors *desborden l'àmbit local i fins i tot comarcal*.

Conclusions.

1 El CVC considera fonamentada i oportuna la sol·licitud de Declaració com a BIC del "Puente Real y Concejil" de Siete Aguas ateses les característiques del seu disseny i de la seua fàbrica, l'excepcionalitat de la seua conservació i l'exemplaritat com a resta d'un programa de regeneració econòmica i creació d'infraestructures viàries.

2 Fóra també adient enllestir pels organismes de l'administració autonòmica, territorial i professional responsables, un procés d'inventariar, catalogació i protecció de les restes de la xarxa viària coneguda com a Camino Real de València a Castilla o Camí de Requena.

Aquest informe serà lliurat a l'Ajuntament de Siete Aguas, a l'Ateneu Cultural 14 d'Abril de Siete Aguas, a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, a la Diputació de València, a la Conselleria de Cultura, Turisme i Esport, a les universitats públiques valencianes i als Col·legis d'Enginyers de Camins, de Geògrafs i d'Arquitectes de la Comunitat Valenciana.